

”Familjelivet går inte ihop”

Hotell- och restaurangfackets medlemsundersökning och schemaläggning 2016

H
R
F

HOTELL OCH RESTAURANG FACKET

Medlemmar kan inte förena arbete och fritid

Hotell- och restaurangfacket (HRF) genomförde en medlemsundersökning våren 2016 kring schemaläggning. En kort enkät visar på ett stort problem. Många medlemmar beskriver hur dålig schemaplanering försvårar deras möjligheter att förena arbete och privatliv. Många menar rentav att det är ”omöjligt” att planera något överhuvudtaget.

De som svarar på enkäten bor i hela Sverige och jobbar inom ett flertal yrken. Bilden är ändå samstämmig. Det är svårt att jobba i hotell- och restaurangbranschen och att ha ett annat liv vid sidan av jobbet. Det händer inte sällan att anställda måste begära ledigt även för de dagar då de redan schemalagts som lediga. Detta är förstås fullständigt orimligt.

Medlemmar vittnar om hur svårt det är att förena arbete med föräldraansvar. Vi fick hundratals beskrivningar om att hotell- och restauranganställda inte kan planera sitt liv. Läkarbesök måste ställas in, semesterplaner måste avbokas och det går inte att planera in en resa till familjen. Det finns inte tid att träna eller att vara aktiv eller ledare i idrottsföreningar.

HRF

HOTELL OCH RESTAURANG FACKET

Bakgrund

Den övervägande delen av de som svarat på enkäten (85 procent) har fast anställning. Av de som svarat på enkäten är 68 procent kvinnor och 32 procent män. Den största andelen arbetar heltid. (57 procent)

HRF skickade digitala enkäter om schemaläggning till medlemmarna. På drygt fem dygn hade vi fått 2 500 svar. Vi ställde tre frågor om anställdas scheman:

1. Hur ofta ändras ditt schema?
2. Har det hänt att du fått problem att planera din fritid på grund av schemaändringar?
3. Vilka veckodagar är du ledig?

De fick också möjligheter att i frisvar beskriva mer om hur de upplever att schemaläggningen fungerar.

Det som framkommit i enkäten användes för att driva på i vårens avtalsförhandlingar där ”ordning och reda” i schemaläggningen var ett viktigt krav från HRF. Vi fick igenom en del skärpningar, men ser nu alltför små förbättringar. Vårt arbete med att ställa krav på framförhållning och bättre planering av arbetstider fortsätter därför att vara mycket prioriterat.

Kön

		Antal	Andel
A	Kvinna	1 726	67,5%
B	Man	827	32,3%
C	Annat	4	0,2%
<i>Respondenter</i>		2 557	

Yrkeskategorier

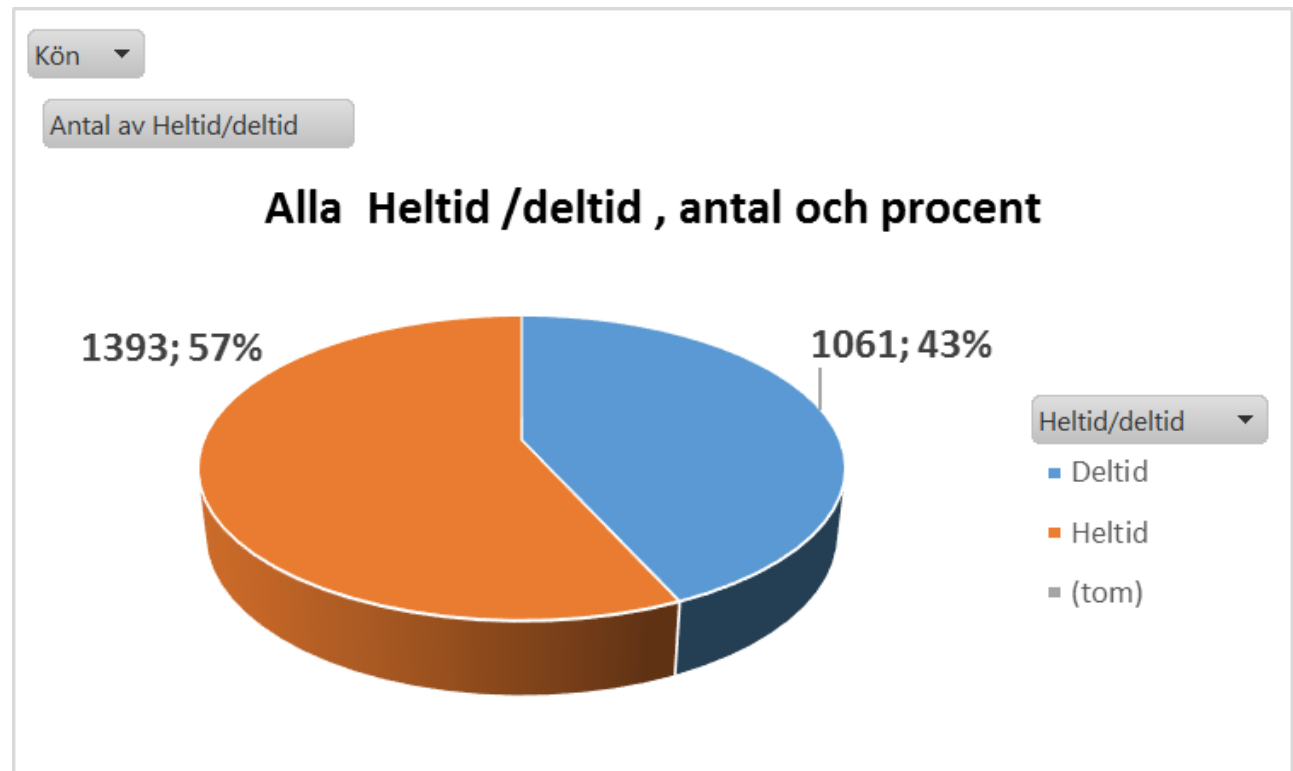
Så här fördelar sig de svarande på olika yrkeskategorier. Spalten ”partsstatistik” syftar på hur stor andel som respektive yrkesgrupp motsvarar av hela branschens yrkesarbetare. Gruppen kockar som svarat är överrepresenterade i förhållande till sin andel i branschen, medan restaurangbiträden är underrepresenterade.

Antal av Yrkeskategori		Enkätens fördelning		Part statistik 2015
Yrkeskategori	Summa	procentfördelning	procentfördelning	
Annat, ange i kommentarsfältet nedan.	305	12,63%	12,60%	
Barista	64	2,65%	5,05%	
Bartender	44	1,82%	3,79%	
Kallskänka	118	4,89%	0,72%	
Kock	431	17,85%	11,36%	
Receptionist	246	10,19%	7,11%	
Restaurangbiträde	514	21,29%	44,28%	
Servispersonal	452	18,72%	16,47%	
Spaterapeut	9	0,37%	0,28%	
Städpersonal (tom)	231	9,57%	10,94%	
Totalsumma	2414			

Anställningsgrad, totalt

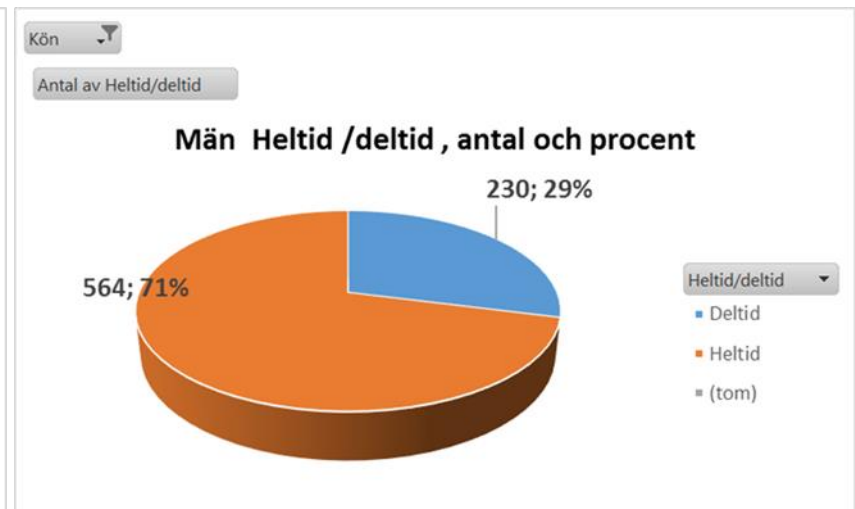
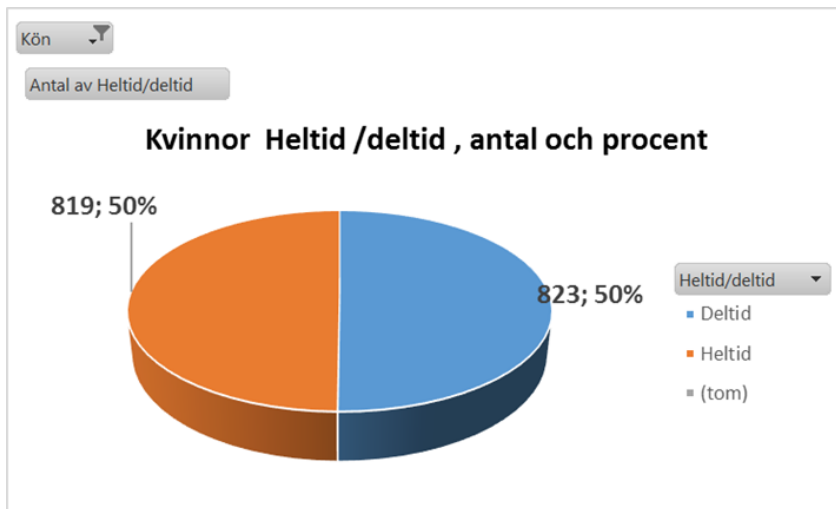
1093 personer,
eller 57 procent,
har uppgivit att de
arbetar heltid.

1061 personer,
eller 43 procent,
har uppgivit att de
arbetar deltid.

Anställningsgrad, kvinnor respektive män

Precis hälften av alla kvinnor som har svarat har uppgivit att de arbetar deltid. Det är väsentligt fler kvinnor som arbetar deltid än män. Bland de män som har svarat har 29 procent angett att de arbetar deltid.

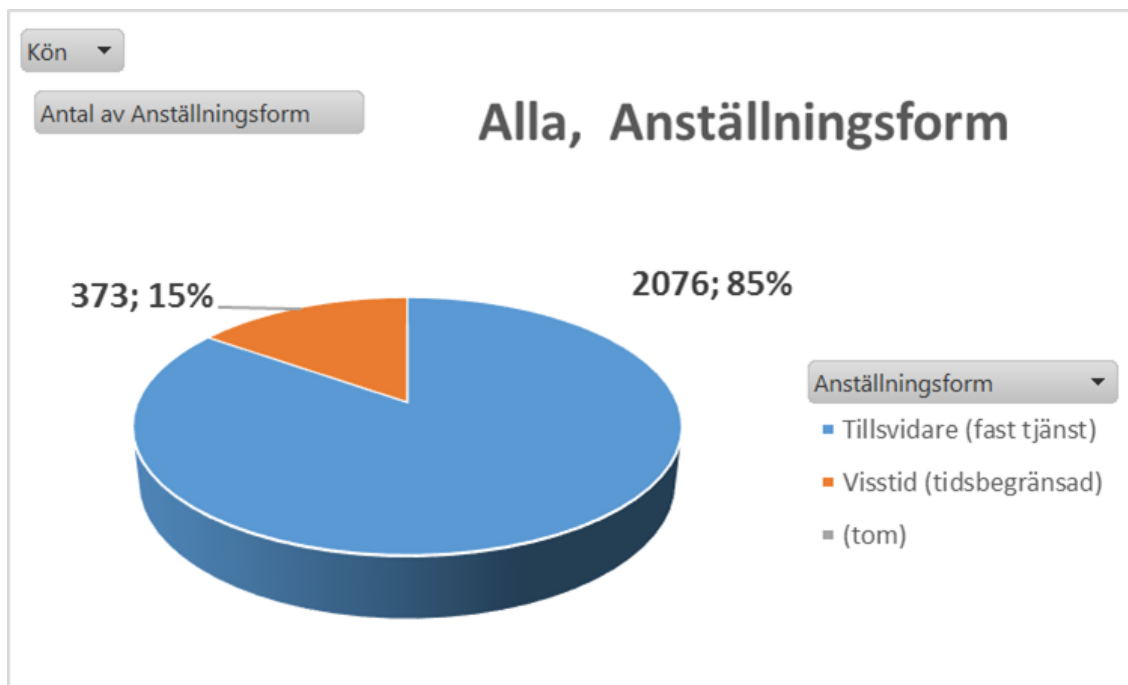

Anställningsform

Den största delen av de som svarat på enkäten, 2076 personer eller 85 procent, har angett att de är tillsvidareanställda.

Skillnaderna mellan kvinnor och män var små.

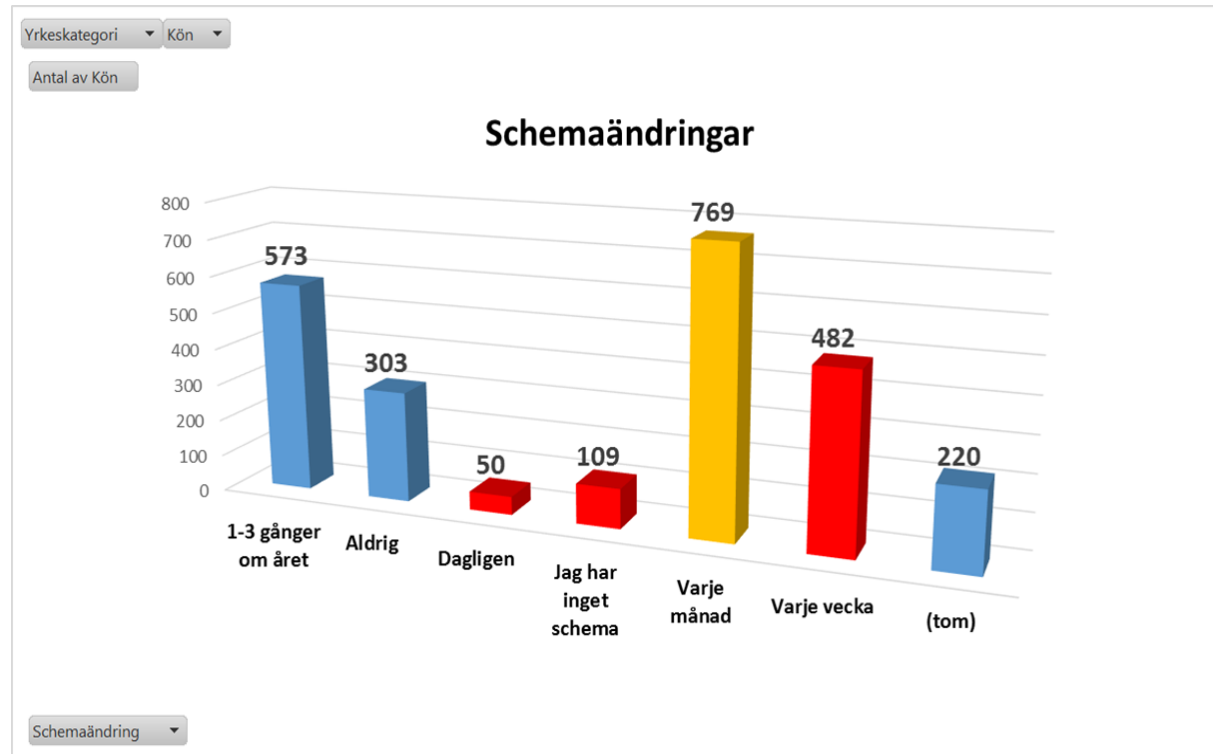
I vår enkät har 15 procent uppgett att de är anställda på visstid. I hela branschen har cirka 40 procent har en visstidsanställning.

Hur ofta ändras ditt schema? Hur ofta händer det att din arbetsgivare ändrar i hur ni kommit överens om att du ska jobba?

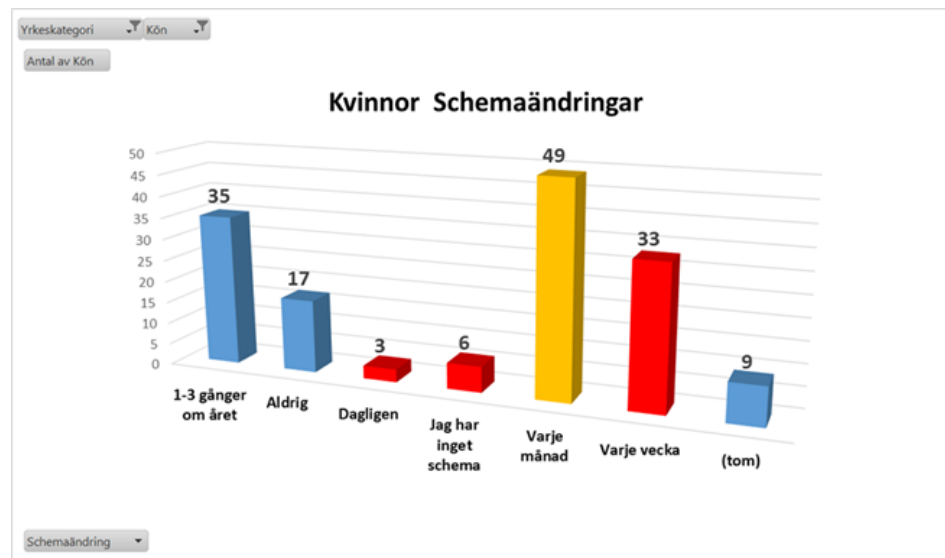
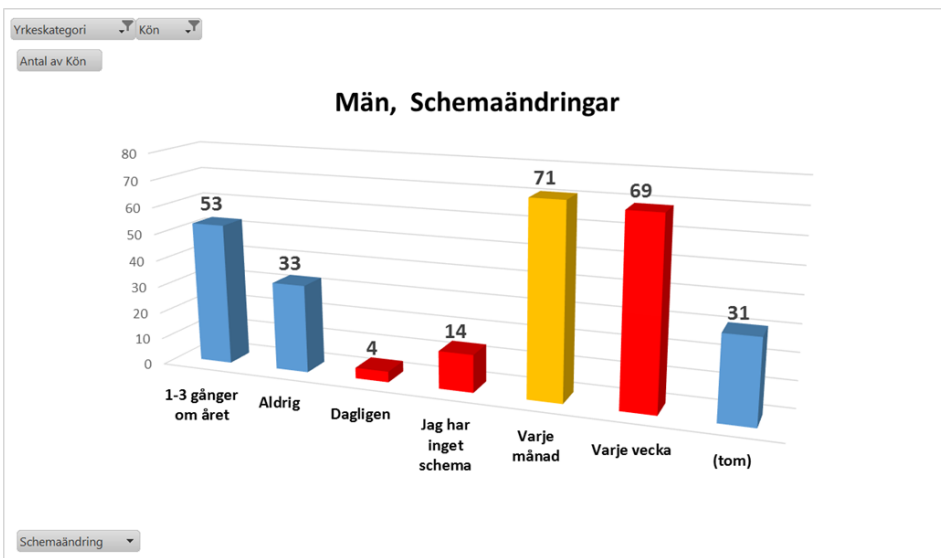
Vår enkät visar att schemaändringar är vardag i branschen.

Den visar också att hela en av fyra arbetsgivare sannolikt bryter mot kollektivavtalets bestämmelser kring schemaläggning.

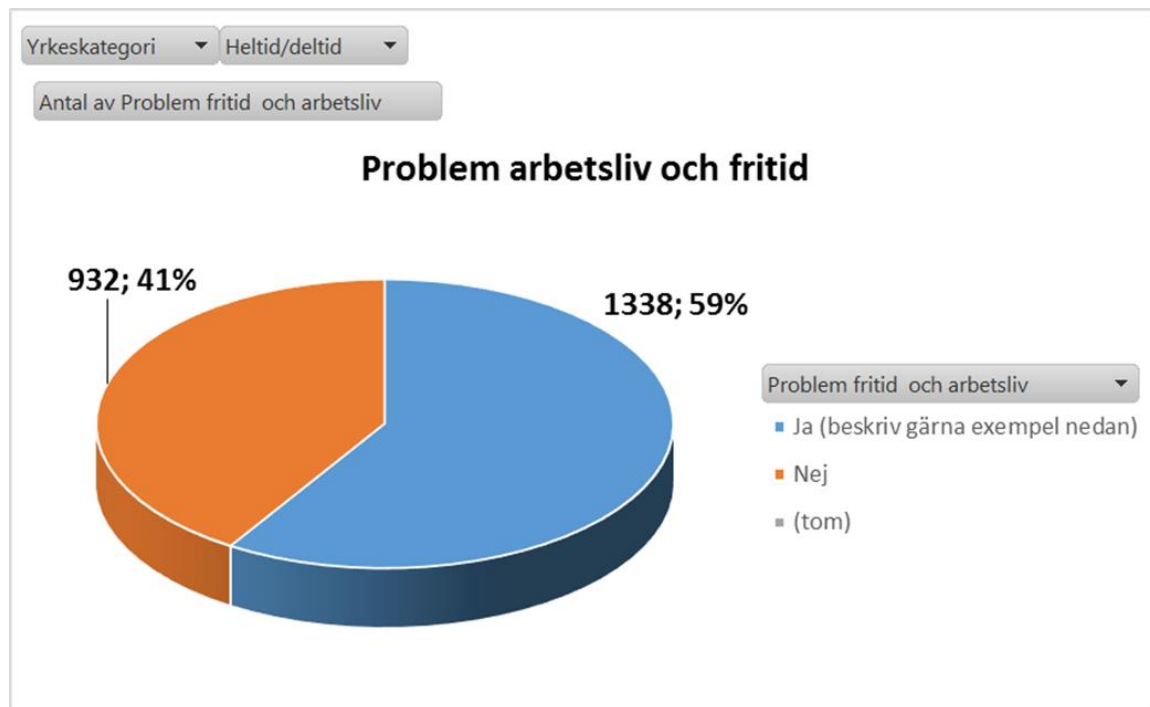
Schemaändringar för kockar

Yrkesgruppen kockar får sina scheman ändrade på regelbunden basis i lika hög utsträckning som för andra yrkesgrupper. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att kockar är ett extremt bristyrke idag. Arbetsgivare borde bättre ta tillvara de kockar som de har lyckats rekrytera.

Har det hänt att du fått problem att planera din fritid på grund av schemaändringar? När ditt schema har ändrats, har det hänt att du fått problem att planera ditt privatliv och/eller viktiga händelser på din fritid?”

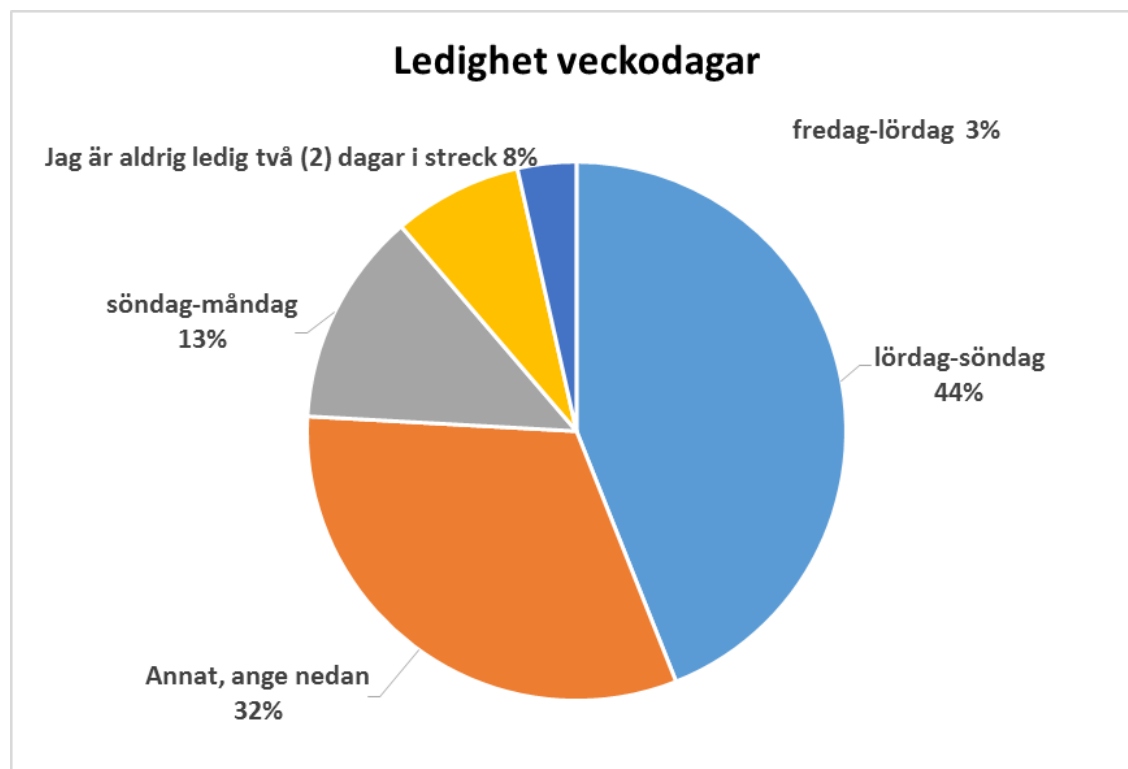
Sex av tio anger att de har problem att kombinera arbetsliv och fritid.

Vilka veckodagar är du ledig? När du är ledig två (2) dagar i sträck, vilka dagar är du oftast ledig då?

Nästan hälften (44 procent) är lediga lördag till söndag. En tredjedel (32 procent) har annan förläggning av sina ledigheter än fredag-lördag, lördag-söndag eller söndag- måndag. Av frivaren framgår att många av dessa har mycket oregelbundna ledigheter.

Hela 8 procent uppger att de aldrig är lediga två dagar i sträck.

Vi frågade om medlemmarna fått problem att planera sin fritid på grund av schemaändringar. Här fick vi en överväldigande mängd berättelser om hur dålig planering, sena besked och ändrade besked i sista stund gör det svårt att kombinera arbete, fritid och familjeliv. På de följande sidorna följer ett urval av de många beskrivningar vi fått. Vi har grupperat frisvaren i åtta kategorier som beskriver medlemmarnas erfarenheter:

1. Jag har svårt att planera det som rör familjen och barnen
2. Jag kan aldrig planera mitt liv
3. Jag får ställa in resor, konserter, födelsedagar och fritidsaktiviteter
4. Jag får hoppa in fast jag är schemalagd som ledig
5. Jag har fått ställa in viktiga möten, besök hos läkare och tandläkare
6. Jag vet inte vilket schema som gäller!
7. Jag vill bara få ihop timmar
8. Jag känner inte att jag har några rättigheter

1. Jag har svårt att planera det som rör familjen och barnen

”Jag är ensamstående mamma och jag blir ofta inkallad med kort varsel så jag har svårt att planera med barnpassning”

”Appiontments for my son and I am working every weekend”

”Problemet började när jag kom tillbaka efter min föräldraledighet och förskolan ville veta när mitt barn skulle vara där. Vilket jag knappt kunde svara på.

”Familjelivet går inte ihop. (...) Flera kraschade förhållanden eftersom där knappt är tid utöver förmiddagar när andra arbetar.”

”Småbarn hemma..behöver inte säga mer va...?”

2. Jag kan aldrig planera mitt liv

”jag är en religiös så hoppas jag får ledigadagars när de religiösa högtider”

”...jag har i princip ingen fritid(...)Är snart 30 och har fått tydliga symptom på utbrändhet.”

”(...)Det blir därför väldigt svårt att svara på inbjudningar tex till bröllop och dyligt i god tid.”

”Kan inte kombinera familjelivet, frugan fick säga upp sig från sin anställning på restaurang och jobba inom kommunen som vikariat så vi kunde få ihop barnhämtning osv. Saker utanför jobbet som kräver rutin t ex träning och andra hobbyn försvinner sakta bort pga oregelbundna arbetstider och ständiga förändringar med kort varsel. Min fritid är pga det mening- och innehållslös.”

”Har ändrats extremt många gånger nu på sista tiden. Saker man har planerat in går inte längre att hitta på. Extremt tråkigt att slänga alla planer i sopen”

”Kan inte boka tvättid, resor och planera min sömn (...)”

3. Jag får ställa in resor, konserter, födelsedagar och fritidsaktiviteter

”Jag skulle åka med mina barn till kryssning men fick ändra planer på grund av ändrat schemat.”

”Många gånger kan man ha varit i biokön, och dem ringt att man måste in och jobba.”

”Fått avboka resa hem till familjen pga ändrat schema.”

”Jag blir beordrad att jobba t ex en lördag fastän jag har planerat annat som tex hockeycup som jag måste vara med på för min sons skull. (...)”

”Får ställa in saker med kort varsel, kan aldrig gå på mina träningar”

”Ja, har du planerat in en semester under den tiden Man är ledig, så hipsvips så är det ett pass mitt i minisemestern.”

4. Jag får hoppa in fast jag är schemalagd som ledig

”Blev lovad ledigt för viktig händelse då jag bad om ledigt 3 månader innan”

”Vi har ett grundschema som konstant ändras, mitt jobb anser att jag måste söka ledigt över de längre perioder som jag enligt grundschema ska vara ledig, annars så kommer mina pass att kunna flyttas. Det gör det svårt att planera med resor osv.”

”Var i spanien i mina ledig dagar och de ändra schema så jag visste inte att jag skulle jobba”

”Att planera en resa, middag eller gå på konserter blir omöjligt om jag inte söker semester fast jag vet att jag är ledig.”

”Man kan bli inringd på ledig dag, är en liten restaurang med bara tre servitriser så är två sjuka måste den tredje ställa upp även om man egentligen ska vara ledig den dagen.”

5. Jag har fått ställa in viktiga möten, besök hos läkare och tandläkare

”Har ej tid med läkarbesök. Är gravid i vecka 35 och har inte kunnat boka in tid till barnmorska pga schema byte”

”Svårt att beställa tid till tandläkare, bilverkstad och liknande. Problemen beror på att vi inte får schemat mer än 2-3v i förväg, mer än att schemat ändrats efter att vi fått det.”

”Svårt att tillfredsställa chefen med läkarbesök på bekväm tid för honom. Jag måste ha viss medicin för att kunna arbeta och leva.”

”Jag skulle till min doktor men jag fick ändra tiden 4 gånger på grund av schema ändringar.”

”Missat flera tider med tex läkare, tandvård efter indirekta hot att inte vara lojal o flexibel”

6. Jag vet inte vilket schema som gäller!

”Att inte ha ett regelbundet schema och oklarheter kring schemat. Och när man frågar chefen så svarar hon inte på samtal och sms. Så man står där och får lösa sina egna planeringar som skapats av henne”

”Vi har aldrig några sluttider på schemat!!”

”Förskolan reagerar på att det är ändringar varje dag. Familjen blir också drabbad då ingen kan planera något eftersom man inte vet hur man jobbar...”

” Can never do anything cause there us a risk of having to work”

“Inga svar på ledighetsansökningar”

7. Jag vill bara få ihop timmar

”Man måste ju få ihop sina timmar så man överlever det går före allt”

”Jag får sms skickade till mig där de frågar om jag vill jobba. Problemet är att de skickar sms till flera stycken så man måste vara snabb på att svara. Ibland vill man jobba och sitter och väntar på att de ska skicka sms men oftast kommer inget. Ibland avbokar de några dagar innan då det kan vara låg beläggning.”

”Andra jobb då jag måste fylla ut mina timmar på flera arbetsplatser. Brukar sluta med att jag blir av med ett pass.”

8. Jag känner inte att jag har några rättigheter

”Som visstidsanställd känns det som om du aldrig har några rättigheter. Man ska bara tuga och acceptera och vid flera tillfällen så har jag fått ställa in resor och andra aktiviteter då chefen menar på att hon inte kan hjälpa att folk bokar på så sent.”

”När folk blir sjuka eller krånglar måste man hoppa in, ord och inga visor!”

” (...) En sorts laganda där den enda vinnaren är chefen.”

”(...)Jag har inte haft en ledig helg sen i somras”

”aldrig fått ledig när jag vilja. De skriver hur de vill”

”man känner sig som en slav!”

HRF frågade: ”Vilka veckodagar är du ledig? När du är ledig två (2) dagar i sträck, vilka dagar är du oftast ledig då?” Från frisvaren:

”Har blivit lovade att vara ledig var tredje lör-sön. Men det har hänt en gång sen i oktober.”

”I have just one day leave !!”

”Bara varit ledig en helg under 2016. Normalt ledig måndag-tisdag varje vecka.”

”det finns inga möjligheter att få ledig 2 dagar i streck. Det finns inga som få ledigt lördag-söndag.”

”Jag vilar när jag får inget jobb, ibland ingen dag i veckan ibland ledigt en hel vecka”

”Oftast är jag bara ledig söndagar, men det händer att jag har två dagar ledigt, oftast då söndag och måndag.”

HRF

Metod och avgränsningar

HRF skickade enkäten till alla medlemmar som vi har uppgifter om mejladress till, cirka 20 000 stycken. På fem dygn fick vi drygt 2 500 svar. Det är en relativt låg svarsfrekvens, men vi menar att det är möjligt att se ett mönster i svaren som berättar något viktigt om de bristande schemalägningsrutinerna.

Det är rimligen så att den som känner att schemaläggningen är problematisk också antagligen är de som svarat på vår enkät i större utsträckning. Men vi har fått in en stor bredd av svar. Schemaändringar i sista stund, lediga dagar enligt schemat som plötsligt förvandlas till arbetsdagar och allmänt sen planering är något som en mycket stor andel vittnar om. Oordning och ett visst mått av godtycke i schemaläggningen verkar råda för alla yrkesgrupper och oavsett anställningsform, anställningsgrad och medlemmarnas bostadsort.

Vi ställde inte frågan om ålder, och kan därför inte veta om problemen kring schemaändringar bara drabbar vissa ålderskategorier. Men i frisvaren ser vi en blandning av berättelser från de som bara hoppar in under studier och de som har en yrkeskarriär i branschen och försörjer barn och familj. En kraftig majoritet av de som svarat på vår enkät har tillsvidareanställning.

Alla som har svarat på enkäten har inte svarat på samtliga frågor, därav är det ibland en differens i antalet respondenter i enkätens olika delar.